

Avisens genrer

Af Claus Nielsen og Inger Marie Keld, VUC & hf Nordjylland

Introduktion

Mange elever og kursister har ikke det store kendskab til aviser, og mange læser ikke avis. Imidlertid er avisen (både i papirformat og på nettet) stadig en central kilde til informationer og debat. Samtidig er avisen og de forskellige genrer den repræsenterer, en vigtig del af informationssamfundet. Introduktion til avisen og dens genrer er derfor en væsentlig del af både danskfaget og de gymnasiale uddannelsers mål.

En pointe med at arbejde med avisen og avisens genrer er at få kendskab til hvad avisen er, og få bevidsthed om hvad en artikel er. Desuden er det en pointe at få bevidsthed om genrer.

Genrekendskab og genrebevidsthed er central i danskfagets skriftlighed. Til den skriftlige eksamen skal elever/kursister skrive inden for definerede genrer, og genrekendskabet og dermed målgruppebevidsthed er en del af vurderingsgrundlaget ved skriftlig eksamen. Endvidere er "artiklen" central i en række af de skriftlige genrer.

Mål

Genrebegrebet er et grundlæggende begreb i alle danskfagets tre stofområder. I alle stofområderne skal elever og kursister præsenteres for og arbejde med et genremæssigt varieret udvalg af tekster. Elever og kursister skal selv kunne producere tekster inden for forskellige genrer både skriftligt og mundtligt. Forløbet i avisens genrer kan bruges til at opbygge genrebevidsthed. Endvidere skal eleverne og kursisterne lære de forskellige genres koder at kende. En del af forløbets mål er at eleverne/kursisterne skal have en helhedsforståelse af hvad en avis er.

Videre skal der i forløbet arbejdes med hvad sagprosa er, og elever og kursister skal kunne kende forskel på informerende (f.eks. baggrundsartikler), vurderende (f.eks. anmeldelser) og opfordrende/adfærdsregulerende artikler (f.eks. læserbreve, kommentarer, kronikker m.m.). Det vil også være en pointe at arbejde med at artikler er mere end avisartikler. Det er også f.eks. leksikonartikler på Wikipedia.

Forløbets dele

I. Avisgenrer og skrivemåder

1. Forløbet starter med en introduktion til hvad en artikel er, og hvordan den er opbygget. Der skal arbejdes med målgruppebevidsthed, og der skal introduceres til avisens forskellige artikelgenrer (nyheder, leder, debatstof, læserbreve, kronik mm.) Endelig skal en fagterminologi præsenteres (rubrik, underrubrik osv.)
2. De tre valgte aviser bladres igennem med særligt øje for hvilke dele (sektioner) avisen består af. I forlængelse af dette skal det overvejes hvilke forskelle der er på aviserne, og hvorfor. Handler det om forskellige målgrupper og evt. den enkelte avis' værdigrundlag? Og hvordan ses forskellene i sproget?

3. Elever/kursister skal finde en eller et par artikler som de skal analysere med henblik på at få afdækket opbygning og fokus. Endvidere skal den enkelte artikels genre fastlægges. I forlængelse af dette skal de analysere hvordan den pågældende genre påvirker opbygningen, sproget, layoutet m.m. Er der brugt billede(r), kan man overveje om det er fra et arkivbillede, eller om det er et aktuelt taget billede, og hvilken forskel det gør. Eleverne/kursisterne skal finde artikler der er henholdsvis informerende, vurderende og opfordrende. Artiklerne skal analyseres med henblik på at få afdækket hvordan det informerende osv. ses i artiklerne, og hvordan det får sprogligt udtryk: Hvilke centrale ord viser at artiklerne er henholdsvis informerende, vurderende og opfordrende/adfærdsregulerende?
4. Eleverne/kursisterne skal herefter selv skrive artikler inden for en af avisens genrer. Det er her vigtigt at de pågældende genrekrav og genrekoder overholdes. Det vil sige at eleverne/kursisterne skal 'kalkere' de forskellige skrivemåder inden for de forskellige genrer. Inspiration til dette kan bl.a. fås i bogen "Skrivning i alle fag", hvor der arbejdes systematisk med at øve de forskellige skrivemåder efter autentiske eksempler.

II Nyheder

1. Eleverne/kursisterne finder en central nyhedsartikel i en af aviserne. Nyheden skal analyseres med henblik på at få afdækket hvilke nyhedskriterier nyheden rummer, og hvordan nyheden er bygget op. Der skal desuden arbejdes med hvilke centrale ord der viser at det er en nyhed (er der f.eks. ord der signalerer at der er tale om en sensation?).
2. Perspektiverende skal en historie (evt. nyhedshistorie) fra avisen sammenlignes med avisens netudgave og evt. med tv-nyhedernes behandling af samme historie (DR, TV2, TV2 News).
3. Perspektiverende kan man også analysere forskellige avisers netforsider. I forlængelse heraf kan man gøre sig overvejelser over hvilke forskelle der er på netaviser og papiraviser. Hvilke hyperlink rummer avisernes artikler, og hvad gør hyperlink ved avislæsningen på nettet?
4. Elever/kursister skriver Syndefaldsmyten om til en nyhedsartikel. (Det kan også være en anden tekst der omskrives, f.eks. en novelle af Henrik Pontoppidan eller andre.) Herefter skal det overvejes hvad omskrivningen gør ved tekstens opbygning og sprog.

Forslag til litteratur

Henrik Poulsen m.fl.: *Ryd forsiden*, Dansk lærerforenings Forlag, 2004

Sophie Holm Strøm: *Skrivning i alle fag*, Dansk lærerforenings Forlag 2012

Textanalyse.dk